

Румъния – България

Проект „Инициатива за трансгранично обучение и ангажираност на религиозни общности“ е съфинансиран от Европейския съюз от Европейския фонд за регионално развитие, чрез програмата INTERREG VI-A Румъния-България

Видове финансови инструменти и механизми за подкрепа от Европейския съюз

Финансовата подкрепа от Европейския съюз (ЕС) представлява ключов инструмент за реализацията на неговите стратегически цели, включително икономическо сближаване, устойчиво развитие, иновации, социално включване и глобална ангажираност. ЕС прилага разнообразни форми на финансиране, съобразени с различни видове политики и целеви групи. Основните механизми за предоставяне на финансова подкрепа могат да бъдат класифицирани, както следва:

1. Безвъзмездни средства (грантове)

Безвъзмездните средства представляват пряка форма на финансова подкрепа, предоставяна от бюджета на ЕС с цел подпомагане на дейности, които допринасят за реализирането на конкретни политики на Съюза. Те се отпускат на конкурентен принцип чрез публични покани за представяне на проектни предложения.

Съществуват два основни типа грантове:

- **Грантове за дейности**, насочени към конкретни проекти, реализиращи цели на дадена политика;
- **Грантове за оперативна подкрепа**, предназначени за организации, изпълняващи мисия от общоевропейски интерес.

Финансирането се основава на действително извършени разходи, а постигнатите резултати остават собственост на бенефициерите. Този тип финансиране се използва широко в рамките на програми като „Хоризонт Европа“, „Лайф“ и „Граждани, равенство, права и ценности“ (CERV).

2. Субсидии

Субсидиите се управляват предимно от национални и регионални публични органи на държавите членки, в рамките на споделеното управление с Европейската комисия. Те са характерни за Кохезионната политика и Общата селскостопанска политика и целят намаляване на икономическите и социални различия между регионите на ЕС. Пример за такава подкрепа е Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), чрез който се отпускат преки плащания на земеделски стопани.

Субсидиите обикновено не се основават на проектен подбор, а на прилагане на предварително определени схеми и критерии за допустимост.

3. Финансови инструменти (заеми, гаранции, капиталови инвестиции)

Финансовите инструменти на ЕС представляват алтернативна на безвъзмездната помощ форма на подкрепа, насочена към преодоляване на пазарни неуспехи и насърчаване на инвестиции с висока добавена стойност. Те включват:

- **Заеми** - предоставяни при преференциални условия;
- **Гаранции** - намаляващи риска за финансовите посредници;
- **Капиталови и квазикапиталови инвестиции** - насочени към стартиращи и иновативни предприятия.

Тези инструменти често се управляват чрез финансови посредници (банки, фондове, инвестиционни платформи) и могат да бъдат комбинирани с грантове за постигане на по-устойчиви резултати.

Основната институция, осъществяваща този тип финансиране, е **Европейската инвестиционна банка (ЕИБ)**, чрез своята група и специализирания **Европейски инвестиционен фонд (ЕИФ)**. В рамките на програмен период 2021-2027 г., чрез инициативата **InvestEU**, се консолидират 14 различни финансови инструмента, а до 75% от изпълнението на InvestEU се осъществява от групата на ЕИБ.

4. Доверителни фондове

Доверителните фондове на ЕС са механизми за обединено финансиране, в които участват ЕС, държави членки и международни партньори. Всеки фонд има собствен управляващ орган и цели, съгласувани с участниците. Те се използват основно за финансиране на дейности, свързани с външната политика, хуманитарна помощ и стабилизиране на трети страни (напр. **Извънредния доверителен фонд на ЕС за Африка**).

Предимството на този механизъм е възможността за по-бързо мобилизиране на ресурси в кризисни ситуации и постигане на синергия между различни източници на финансиране.

5. Награди

Финансовите награди (иновационни премии) представляват специфична форма на стимул, предоставяна в рамките на конкурси за постижения, свързани с иновации, технологии или социално въздействие. Те са особено популярни в рамките на програми като „Хоризонт Европа“, където се използват като инструмент за насърчаване на научните изследвания и технологичното развитие. Наградите повишават видимостта на постиженията и често се комбинират с допълнителна подкрепа за внедряване на резултатите.

6. Обществени поръчки

Обществените поръчки са инструмент за възлагане на доставки, услуги или строителни дейности, необходими за функционирането на институциите на ЕС. За разлика от грантовете, при които финансирането се предоставя с цел подкрепа на външни проекти, при обществените поръчки институциите на ЕС закупуват конкретни продукти или услуги срещу заплащане.

Процедурите за възлагане се извършват по строго определени правила за прозрачност, конкуренция и ефективност, а резултатите от изпълнението остават собственост на възлагащия орган.

Тази класификация показва широкия спектър от инструменти, чрез които ЕС насочва своите ресурси в подкрепа на различни политики и бенефициенти. Комбинацията между грантове, пазарно-ориентирани инструменти и доверителни механизми осигурява както целенасочена подкрепа, така и финансова устойчивост на дългосрочните цели на Съюза.

Инициатива за трансгранично обучение и ангажираност на религиозни общности

Фондация за регионално развитие

Дата на публикуване: 7.01.2026

„Съдържанието на този материал не представя непременно официалната позиция на Европейския съюз“